

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

وزارت فرهنگ و آموزش عالی

پایان نامه

کارشناسی ارشد فرهنگ و زبانهای باستانی

موضوع:

بررسی یسن ۶۸
اوستا - زند

استاد راهنما:

دکتر مهشید میرفخرایی

استاد مشاور:

دکتر محمد تقی راشد محصل

نگارنده:

سیروس نصرالله زاده

سال تحصیلی: ۱۳۷۶-۷۷

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۶	پیشگفتار
۱۴	متن اوستایی و زند
۳۵	آوانویسی متن اوستایی
۵۲	برگردن فارسی متن اوستایی
۶۰	آوانویسی متن زند
۶۹	برگردان فارسی متن زند
۷۹	یادداشت‌ها
۹۶	واژه‌نامه

یسنا بخشی از اوستا است، و مجموعه سرودهای نیایش ایزدان است. یسنا از ۷۲ هات تشکیل شده است. هات‌های ۶۳ تا ۶۹ نیایش‌های آب (آب - زوهر) است. در هات ۶۵ آب‌ها «ستایش» می‌شوند. در هات ۶۶ تا ۶۷ به آب‌ها «فدیه» داده می‌شود و در هات ۶۸ و ۶۹ از آب‌ها «یاری و کمک» طلبیده می‌شود. از این آب‌ها با نام «اهورانی» ahurānī: «همسرانِ اهورا» نام برده می‌شود. (۱)

بار تلمه و دابار اهورانی را به «دختر اهورامزدا» برگردانده‌اند. (۲) مری بویس، کلنس و ... «همسرِ اهورا» ترجمه کرده‌اند. (۳)

به این ایزد بانوی آب‌ها، درگاه شماری دین زردشتی روز خاصی اختصاص داده نشده است. شاید علت آن باشد که بعدها «اردیسور آناهیتا» توانسته است در یزدان شناسی اوستای نو این کار کرد را بر عهده بگیرد. زوت (zaotar) در برگزاری یسنا، در ستایش آب‌های نیک، برای «اهورانی»: «شیر و چربی» فدیه می‌کند. (y. 68-2) تجلی همه‌ی آب‌های «بر زمین [است] راکد، فراز جاری، خانی و جاری در بستر رودها (= رودخانه‌ای)، آبراهی و بارانی. (y. 68-6). در کنار دریای ورکش (= فراخکرت) ستایش می‌شود (y. 68-6) و حاصلخیزی، بالندگی، دیر زیستی، آرامش را به همراه می‌آورد و او «روشنی اندیشه، روشنی‌گفتار، روشنی‌کردار» می‌بخشد. (y. 68-4)

از «اهورانی‌ها» در یسنای «هفت هات»: - که شبه‌گاهانی است و به نثر است - (نگ: پایان پیشگفتار) یاد شده است: در یسنای ۳۸.۵ از آب‌ها با عنوان «گاوان شیرده» (agōniīā-) ستایش می‌شود: و شما را [می‌ستاییم] ای آب‌ها و شما (گاوهایی) شیرده (= بارور) را شما ای گاوهای مادر را ...». «اهورانی» آفریده اهورامزدا است: «ایدون نام‌های نیکی را که اهورامزدا، دهنده‌ی خوبی‌ها، به شما داد، ای نیکان، وقتی شما را آفرید...» (y. 38-4)

در زند یسنای ۳-۳۸ در گزارش ahurānē آمده است.

«armēšt ud čahīg ud abārīg-iz āb anāmčīštīg».

«آب‌های راکد و چاهی و دیگر آبهای نام برده نشده (= غیر مشهور)».

(۱) En. Ir. v. 3. F. 2. «ahurānī»

(۲) = Bartholomae, C. Air. wb. 295. & Dhabhar. E. B. Pahlavi Yasna and Visperad.

(۳) - بویس. مری. تاریخ کیش زردشتی. ج. ۱. و دایرة المعارف ایرانیکا: «آب زوهر» و کلنس. NRA ص. ۲۲۵.

واژه‌ی اهورانی «ahurānī» مشتق از «ahura» است، که پسوند ānī: «همسر، جفت» آن را مونث ساخته است. (واژه‌های tištryaēini: «ستارگان نزدیک ستاره‌ی تیشتر» و vārunānī: «همسر وارونا» و در فارسی میانه mašyānē ساختار مشابه دارند).

ستایش «اهورانی» به اندیشه‌ی پیش از «اهورامزدا» زردشت بر می‌گردد و یادگار دین کهن است. در زمان جدایی هند - و - ایرانی‌ها، در هند «دیوها» پیروز شدند، و در ایران «اهوراها». در ایران «به احتمال بسیار همگی خدایان جهان روشنی نام «اهورا» را به کار می‌برده‌اند. متن‌های اوستایی جای‌های گوناگونی از آن، چه کاربرد خود واژه‌ی اهورا، چه صورت‌های صفتی آن را مثل ahurānī، نگاه داشته است. (۱)

در گاهان از «اهوراها» سخن رفته است، و نیز در یسن هفت هات هم از یک اهورا و بسیاری از اهوراهای مونث (ahurānī) یاد شده است، در اوستای نو هم عنوان «اهورا» برای «ایزد مهر و ایزد ایام نیات» حفظ شده است. (۲)

برابر با اهورا مزدا در یسن هفت هات، وارونا در دین و دایی است. هفت هات یکی از متن‌هایی است که شاید بتوان در آن انتقال پرستش از «اهورا وارونا» به «اهورامزدا» را ردیابی کرد. با وجود دستکاری که در آن شده، هنوز باورهای روزگار پیش از زردشت از واژه‌ی «اهورا» که تنها مفهوم «وارونا» از آن استنباط می‌شده است، وجود دارد. از جمله «اهورانی = همسران اهورا» (y. 38-3) که موازی با آن در ریگ ودا vārunānī = همسران واروناست (۸-۳۲-۲، ۲۲-۳۴-۷: ریگ ودا). (۳)

در یسن هفت هات «اهورا مزدا» به شکل خاصی با خورشید و آتش و به طور کلی روشنایی مربوط است. اشته در این یسنا به معنای «روشنایی» است. (بر خلاف گاهان که به معنی «راستی» است). وارونا در دین و دایی هم با ratavan (= ašavan در اوستا) مربوط می‌شود. (۴)

از آن جایی که اهورامزدا دارای صورتی جسمانی - خورشید - می‌شود، دیگر به عنوان یک موجود ناب ملکوتی که با اندیشیدن، خلقت را از نیستی پدید آورده است، تلقی نمی‌شود.

۱- نیبرگ، «دین‌های ایران باستان»، ص ۹۶ ۲- زنر، «طلوع و غروب زردشتی گری»، ص. ۱۱۴.

۳- بویس، تاریخ کیش زردشتی، ج ۱. ص. ۷۰.

۴- در ویگ ودا، vārunānī «معاشران وارونا» هستند. اما در «یاجور - ودا» (yajur-veda) که متاخرتر است صریحاً به عنوان «همسران وارونا» اشاره دارد. در ادبیات متأخر از او و میترا نزول باران خواهانند، گفته می‌شود که: «آنها دارنده و صاحب گاوهای شیرده‌اند که شیرشان شیر است» این استعاره‌ای رایج در ریگ وداست که بر ابرهای باران‌زا دلالت دارد (مشابه‌اش اهورانی در ۵-۳۸-۷: بنگرید به: زنر، طلوع و غروب ... ص ۹۱).

پس او می تواند برای خویش همسرانی برگزیند. (۷.۳۶.۶)

این نکته را هم باید افزود که از «اهورانی‌ها» به عنوان همسران اهورا یاد شده و نه «همسران مزدا». بدین معنی که زردشت ستایش «اهورا» (= سرور) را پذیرفت اما با اضافه کردن لقب «مزدا» (= دانا) تمامی ماهیت دین کهن را دگرگون ساخت، از این رو «اهورانی‌ها» که یادگار دین کهن اند و با روح اصلاحات دین زردشت بیگانه بودند، به تدریج کنار رفتند. (۱) در اوستای نو در کتاب‌های پهلوی «سپنتا آرمیتی» یا پارسایی مقدس همسر اهورامزدا می‌شود. (۲)

تأیید دیگری بر این اندیشه که اهورانی به دوران پیش از زردشت تعلق دارد کتیبه‌ای سه زبانه است که در گزانتوس پایتخت لیکیه پیدا شده است. (۴۱۰ م).

در ترجمه‌ی آرامی این کتیبه معادل واژه‌ی یونانی Nymphs، «اخورانیس dhwrnys» خوانده شده است. (A. Dupont-sommer, le texte arameen. p. 137).

«اخورانیس» معادل «اهورا نیش» اوستایی است. هومباخ قرائت «دوپون سامر» را تصحیح کرده است و واژه‌ای را که در زبان ارمنی برای نامیدن ایزد بانوی آب به کار برده شده، کشف کرده است و آن را «ایراهورانی» (İirahurānī) خوانده است. (۳)

۱- پیشین، ص ۸۸-۸۷.

(۲)- Humbach, H. Die Aramischen Nymphen von Xanthos, Die Sprache 27.

← Studia Iranica (Abstracta Iranica) برای خلاصه این مقاله. P.P.30-32 (1981).

Sup.5.1982.P.16.Item.60.

۳- نیز برای آگاهی بیشتر از کتیبه گزانتوس بنگرید به:

مری، بویس. «تاریخ کیش زردشتی»، ج ۲. «همخامنشیان» صص ۳۰۴-۳۰۲ و ۳۸۵، و همان، ج ۳، «پس از اسکندر گجسته»، ص ۵۸۲ و

Sh.Shahbazl.The Irano-Lycian Monuments. P. 109-10.

در برگردان متن اوستایی از روش آوانویسی «هوفمان» (فرهنگ، ش ۶) پیروی شده است. واژه‌ها بر اساس واژه‌نامه بارتلمه تجزیه و تحلیل شده است. سپس از منابع جدیدتر و گزارش زند استفاده شده است. در برگردان متن اوستایی تلاش در حفظ نحو اوستا بوده است. در واژه‌نامه صورت‌های صرفی واژه‌ها و فعل‌ها زیر ستاک ضعیف آمده است. صورت‌های صرفی فعل‌ها و صفت‌های فاعلی و مفعولی در ردیف الفبایی خود آمده و زیر ریشه تجزیه و تحلیل شده است. در برابر ستاک هر واژه ویژگی‌های دستوری و معنای آن آمده است و صورت‌های صرفی همراه با حالت‌های صرفی و برابر زند آن در زیر همان ستاک آمده است. در آوانویسی متن زند از روش «مکنزی» پیروی شده است. (نگ: هادخت نسکه، دکتر مهشید میرفخرایی، ص نه) عکس متن اوستایی و زند به ترتیب از متن ویراسته‌ی «گلدنر» و «دابار» (← کتاب شناسی) گرفته شده است. شلرات (Schlerath) در کتابش (Awesta-Wörterbuch)^(۱) در جلد ۱، نوشته و پژوهش‌های انجام شده در مورد هر بند از یسن ۶۸؛ و در جلد ۲، برابره‌های هر بند که در بخش‌های دیگر اوستا تکرار شده، آورده است. که به پیوست آمده است.

(1) Schlerath, B. Awesta-Wörterbuch. vol. I: II. Otto. Harrassowitz, Wiesbaden. 1968.

کوتاه نوشت ها

اسم	ا.
حرف اضافه	ح. ا.
حرف ربط	ح. و.
زند	ز.
صفحه	ص.
صفتِ دارندگی	ص. د.
صفت - ضمیر	ص. ض.
صفت - ضمیر اشاره	ص. ض. ا.
صفت - ضمیر پرسشی	ص. ض. پ.
صفت فاعلی	ص. ف.
صفت مفعولی	ص. م.
ضمیر	ض.
ضمیر اشاره	ض. ا.
ضمیر ربط	ض. و.
فعل	ف.
قید	ق.
vd.	ویدیداد (vīdēvdād)
y-	یسن (yasn)
yt.	یشت (yašt)
Dk.	دینکرد (Dēnkard)

نشانه ها

( ) : توضیح

[ ] : حذف

< > : اضافه

← : نگاه کنید

Bartholomae, C. Altiranisches wörterbuch. Berlin: Walter de Gruyter & co.
16961.

Darmesteter, J. le Zend-Avesta. 3 vols. Paris, 1892-93.

Dhabhar, E.B. (ed.). Palavi Yasna and Visperad. Bombay: the Shahnamah
Press, 1941

Geldner, K.F. (ed.). Avesta. the Sacred Books of The Parsis. Stuttgart:
1886.96.

Humbach. H. The Gathas of Zarathustra Part I. Introduction, Text and
Translation. Heidelberg, 1991.

Jackson. W. Avesta Grammar: Part I. Stuttgart, 1892.

Kellens: J. Les noms-racines de l'Avesta (NRA). Wiesbaden: Dr. Ludwig
Reichert Verlag, 1974

Kellens: J. Le verbe Avestique (VA). Wiesbaden: Dr. Ludwig Reichert
Verlag, 1984

Kellens-J- & Eric Piart. Les Text Vieil-avestiques (TVA). Vol. 1. Introduction,
Texte et Traduction, Wiesbaden: Dr. Ludwig
Reichert Verlag, 1988

Kellens-J- & Eric Piart. Les Textes Vieil Avestiques, Vol .II. Repertoires
Grammaticaux et Lexiqu (RGL), Wiesbaden:
Dr. Ludwig Reichert verlag, 1990

Nyberg, H.S.A. Manual of Pahlavi, Part II. Wiesbaden: Otto. Harra Ssowitz, 1974

Schlerath, Bernfried. Awesta-Wörterbuch. VI, II. Wiesbaden: Otto. Harra-
Ssowitz, 1968

Shahbazi. Sh. the Irano-Lycian Monuments. Tehran, Institute of
Achaemeric Research. 1975.

Yarshater, Ehsan. Encyclopaedia Iranica (En.Ir) Mazda Publishers, Costa
Meas, California.

فارسی:

- اوشیدری، جهانگیر، دانش‌نامه‌ی مزدیسنا. تهران: نشرمرکز. ۱۳۷۱.
- بند هش، گزارنده: مهرداد بهار. تهران: توس. ۱۳۶۹.
- بویس، مری. تاریخ کیش زردشت، ج ۱ و ۲. ترجمه‌ی همایون صنعتی‌زاده. تهران: توس، ۱۳۷۴-۵.
- بهار. مهرداد. پژوهشی در اساطیر ایران، (پاره نخست و دویم). تهران: انتشارات آگاه، ۱۳۷۵.
- پورداوود، ابراهیم. یسنا. ج ۱ و ۲، تهران: انتشارات دانشگاه تهران ۱۳۵۶.
- _____ . یشت‌ها. ج ۱ و ۲. تهران: انتشارات دانشگاه تهران ۲۳۵۶.
- _____ . گات‌ها. سرودهای مقدس زردشت. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۵۶.
- زهر، آر. سی - طلوع و غروب زردشتی‌گری، ترجمه‌ی تیمورقادری، ۱۳۷۵.
- فروه‌وشی، بهرام. فرهنگ پهلوی. تهران: انتشارات بنیاد فرهنگ ایران، ۱۳۴۶.
- مکنزی، دن. فرهنگ کوچک پهلوی، ترجمه‌ی مهشید میرفخرایی: تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۷۳.
- نیبرگ، س. هنریک. / دین‌های ایران باستان / ترجمه‌ی: سیف‌الدین نجم‌آبادی. تهران: مرکز ایرانی مطالعه فرهنگها، ۱۳۵۹.

متن اوستایی و زند

- 5   : " . . . . .
- 6   : " . . . . .
- 7   : " . . . . .
- 8   : " . . . . .

... ..

68.

... ..

Mfi; L13. — 6) K5; J2. — 7) K5. Pt4; J2. — 8) J6. J2. — 1) J2. Pt4. Mfi. P6; K5. J6. Hi. L13. — 2) J6.7. Hi. P6; Pt4. Mfi; J2. K5. — 3) Pt4. und Mfi Fl1; J2.6. K5. Mfi. — 4) Pt4. und Mfi sec. m. aus korrigiert; J2. K5. — 1) J2. K5; Pt4. — 2) Pt4. Mfi. Fl1; Hi. P6; J2. K5. — 3) J2. Pt4. Mfi; K5. P6; L13. — 4) Pt4. Mfi; J2.6. K5. Hi. L13. — 5) J2; J6.7. Hi. L13; K5; Pt4. Mfi. — 6) K5. Pt4. Mfi. Hi; J2. Mfi (hier sec. m. hinzugefügt). Jp1. K4; J2. — 7) Pt4. Mfi. J6. Hi. L13; J2; K5 and — 8) K5. Mfi; J2; Jp1. K4.

68.

1) Mfi.2. Jp1. K4.8.11.10. Hi. J6.7. Jm1. Lb2. L13.1. O1.2. B2. S2. Ma. Dh1; J2. Pt4. P6. L2; K5. — 2) Jp1. P6; J2.6.7. Pt4. Mfi.2. Fl1. K4.8.11. Hi. Jm1.

Lb2. L13.1.2.3. B2. O2. S2. Dh1; K5. — 3) Jp1. Fl1. K4.8.11. J6.7. Hi. Jm1. P6. L3; J2; L13.1.2. B2. Dh1. O2. S2. K10; Pt4; Mfi (sec. m. 4 zugefügt); K5; L20. — 4) L13; Pt4. Mfi. Br2; P6; O2. P1; Hi. J7. L20; J6. Jm1. K11. L1. B2. S2; J2. L2. Dh1; L3; K5; Jp1. K4. Fl1. — 5) Mfi (pr. m.). Jp1. K4.11. J6.7. Hi. L1.2; K5. Pt4. Mfi (sec. m.). Br2; J2. — 6) J2. K5. Mfi; Hi. J6.7; Jp1. K4. — 7) Pt4. Mfi. Jp1. Br2. Fl1. K4. J6.7. Hi. P6. L13.1.2.3. O2. S2; J2. K5; P.V. zieht diese drei Worte zum vorhergehenden. — 8) J2.6.7. K5.4. Pt4. Hi. O2, und Mfi. L3 aus korrigiert; L13.1.2. S2. B2. — 9) Mfi. Jp1. K4. Lb2. O2. S2; J2. K5. Pt4. Hi. L13.1.2.

1) Diese vier Worte fehlen in J2. K5, sind aber übersetzt; K11. — 2) Mfi. Jp1. K4. J6; Pt4. J7; Hi hat in korrigiert. — 3) Mfi. Jp1. K4. J6. Hi; Pt4. J7. — 4) K5.4. Pt4. Mfi. Jp1. Hi; Fl1; J2. — 5) Pt4. Mfi. Jp1. Br2. K4 (hier

3 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

4 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

5 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

* über der Linie). J6.7. H1; *טבטבטב* K5. Fl1. L13.1.2. Oa. Bz. Sa; J2 defekt. — 6) K5. Pt4. H1; *טטטט* J2. — 7) J2.6. K5. H1; *טטטטטטטט* Mf1; *טטטטטט* J7.

3 1) K5.4. Mf1. Jp1. J6.7. Sa; * J2. Pt4. H1. L13.2. — 2) K5. Pt4. Jp1. H1. J7. L2; *טטטט* J2. Mf1. K4; *טט* J6. L1.

4 1) J2.7. K5.4. Pt4. Mf1. Jp1. Lb2. P6. L13.1.2. Bz. Oa; *טטטטט*, *טטטטט* K11. Dh1; *טטטטט* Mf1. — 2) K5.4. Jp1. H1. J6.7. L13.1.2; *טטטט* J2. Pt4. Mf1; *טט* Jm1. K11. — 3) K5. Pt4. H1. L1.2; *טטטטט* Mf1 and Jp1. K4 das zweite Mal; *טטטטט* J2 (das erste Mal); *טטטטט* K11 (das zweite Mal); *טטטט* L13. Jm1.

5 1) *טטטט* O1; *טטטט* J2. — 2) J2.7. K5.4. Mf1. Jp1. Lb2. L1; * Pt4. H1. J6. P6. L13.2. — 3) alle, nur Mf1 *טטטט* — 4) Pt4 (sec. m.). Mf1. Jp1. K4. Lb2. L1; * J2.6. K5. H1. Jm1. L13.2. — 5) J2. K5. Jp1. Fl1; *טט* *טטטט* Pt4. Mf1. K4. H1. J6.7 (hier * über der Linie). — 6) *טטט* P6. Jm1. L13. — 7) J2. Pt4. Jp1. K4; *טטטט* Mf1. H1. J6. K11. Jm1. Lb2. P6. L13.2. Bz. Oa; *טטטט* K5. — 8) P6; *טטט* K11. J7. Jm1; *טטט* J2. Pt4. Mf1. Jp1. K4. H1; *טט* K5. J6; *טט* L13.1.2. Oa.

6 1) J2. K5. Mf1. L13; *טטט* Pt4. K4. H1. J7. P6.

. . . . .
 . . . . .

. . . . .
 . . . . .
 . . . . .

. . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

Jm1. L1.2; *טטט* Jp1. J6. — 2) J2. Pt4. Mf1; *טט* K5. Jp1. — 3) J2. K5. Pt4. Mf1. Jp1; *טטטט* K4. H1. J6.7. Jm1. P6. L13.1.2. Oa. Bz. — 4) J2.6.7. H1. P6. L13.1.2.3. Oa. Bz. Dh1; *טטטט* K5.4. Pt4. Mf1. Jp1. Jm1. Sa. — 5) J2.6.7. K5. H1. P6. Lb2. L13.1.2. Bz. Dh1; *טט* Pt4. Mf1. Jp1. K4.11. — 6) Pt4 und die andern, nur J2. K5 *טטט* — 7) J2.6. K5. Jp1. P6. L13.1.2.3; *טטטט* H1; *טטטט* Pt4. Mf1; *טטטט* K4.

1) Pt4 (das zweite * sec. m.). Mf1. Jp1. K4. L2; *טט* J6. K11. P6. L13; *טטטט*, *טטטט* J2; *טט* K5. — 2) H1. J6.7. L1.3. Sa. P1 schalten *טט*, L13 *טט* ein, das in J2. K5.4. Pt4. Mf1. Jp1. L20.2 fehlt, cf. Yt. 8,56; 14,6. — 3) J6. H1. L13.1.2; *טט* J2. K5.4. Pt4. Jp1; *טט* Mf1. — 4) *טטט* J2. K5.4. Pt4. Jp1; *טטט* Mf1; *טטט* J6. H1. P6. L13.2.

1) cf. Y. 16,8. — 2) Pt4. Mf1. Jp1. K4.11. H1. J7. P6. Bz. Oa. L1.2; *טט* Jm1. L13; *טט* J6; *טט* J2. K5. — 3) K5.4. Mf1. Jp1. H1. J6. L1.2; *טט* J2. Pt4. Bra. Fl1. L13. — 4) J2.6.7. K5. Pt4. Mf1. H1; *טטט* Jp1. K4. L13. — 5) J2. Pt4; *טט* K5. — 6) J2. K5.11. Pt4. L13; *טט* Mf1. Jp1. Bra. Fl1. K4. P6; *טט* J7. Oa. Bz. Sa. L1. — 7) K11; *טט* Pt4. Mf1. Jp1. K4. L13, das

8 - ¹עליון עולונון ²עולונון ³עולונון ⁴עולונון ⁵עולונון ⁶עולונון ⁷עולונון ⁸עולונון ⁹עולונון ¹⁰עולונון ¹¹עולונון ¹²עולונון ¹³עולונון

9 עולונון עולונון ¹עולונון ²עולונון ³עולונון ⁴עולונון ⁵עולונון ⁶עולונון ⁷עולונון ⁸עולונון ⁹עולונון ¹⁰עולונון ¹¹עולונון ¹²עולונון ¹³עולונון

erste Mal K5. O2. B2. L1; ¹עולונון J6.7. H1, und das erste Mal J2. P6, das zweite Mal B2. O2. L1; das zweite Mal ²עולונון J2. K5. P6. — 8) K5.4.11. Pt4. Mfi. Jpr; ³עולונון H1. J6.7. P6; ⁴עולונון L13. B2. O2. Dh; ⁵עולונון J2. — 9) Jpr. K4. L13; ⁶עולונון J2. K5. Mfi. — 10) J2. Pt4; ⁷עולונון K5.4. Mfi. Jpr. — 11) ⁸עולונון J2. Mfi. Jpr. K4; ⁹עולונון Pt4; ¹⁰עולונון K5; ¹¹עולונון J6.7. H1. P6. O2; ¹²עולונון K5. Pt4. Mfi. Jpr. K4; ¹³עולונון H1. J6.7. L13. P6. O2. — 12) K5; ¹⁴עולונון deest Pt4; ¹⁵עולונון J2; die folgenden zwei Worte in J2 sec. m. in marg. — 13) Jpr. Flt. K4; ¹⁶עולונון J2. K5.

9 1) Mfi. L13.1. O2; ¹עולונון K5. P6; ²עולונון Pt4. J6.7. H1. Jmi. B2. L2; ³עולונון J2. — 2) Mfi. Jpr. K4. Jmi. O2; ⁴עולונון J2.6. K5.11. Pt4. H1. L2. — 3) ⁵עולונון J2. — 4) ⁶עולונון K5. Mfi. H1. J6. L13.1; ⁷עולונון deest J2. — 5) ⁸עולונון J2. Jpr. Br2. K4; ⁹עולונון Mfi. Flt; ¹⁰עולונון K5; ¹¹עולונון Pt4. P6. J7. Jmi. L2. O2; ¹²עולונון J6. H1. L13.1. B2. — 6) ¹³עולונון Mfi. J6.7. H1. P6. Jmi. L13.1. — 7) J2. K5. Pt4. Jpr. L2; ¹⁴עולונון Mfi. K4. J6.7. H1. P6. L13.20.1. B2. Dh. — 8) so Pt4. H1. J6.7. K11. L13.20.1.2. Dh und

¹עולונון ²עולונון ³עולונון ⁴עולונון ⁵עולונון ⁶עולונון ⁷עולונון ⁸עולונון ⁹עולונון ¹⁰עולונון ¹¹עולונון ¹²עולונון ¹³עולונון

P.V.; ¹עולונון Jmi. S2; deest J2. K5.4. Mfi. Jpr. Flt. Bra. — 9) K5. Pt4. Mfi. Jpr; ²עולונון H1. J6; ³עולונון J2; ⁴עולונון P6. L13.1.2. — 10) J2.6. K5.4. H1; in Pt4 sec. m. in ⁵עולונון korrigiert; ⁶עולונון Jpr. L2.

1) deest J2. K5. — 2) J6.7. H1. P6. L2; ¹עולונון Pt4. Jpr. K4; ²עולונון Mfi; ³עולונון J2. K5. — 3) Mfi. J6. P6. L1.2. Dh; ⁴עולונון J2.7. K5.4. Pt4. Jpr. H1. Jmi. L13. O2; das folgende auch in Kh. Ny. 10. — 4) Pt4; ⁵עולונון Mfi.3. Fa. K36; ⁶עולונון Jpr. K4. Flt; ⁷עולונון J2. J7. P6. L13.1. O2; ⁸עולונון L2; ⁹עולונון J6. H1.

1) Dieser Par. kehrt häufig wieder, namentlich in der Schlussformel der Yashts, Nyāishs, Gāhs u. s. w. Viele Mss. kürzen hier ab. — 2) ¹עולונון Mf3; ²עולונון Fr. — 3) ³עולונון Pt4. Fa; ⁴עולונון J2; ⁵עולונון K5; ⁶עולונון Mf3. — 4) J2. K5. Fa. Mf3; ⁷עולונון Pt4. — 5) K5; ⁸עולונון J2. Mf3. — 6) K5. Pt4; ⁹עולונון J2. — 7) Pt4; ¹⁰עולונון J2. K5.

1) J6. H1. P6. L1.2; ¹עולונון J2. K5.4. Pt4. Jpr. Jmi; ²עולונון Mfi. — 2) Ja schaltet hier ³עולונון ein. — 3) K5. Mfi. Jpr. Br2. Flt. J7. L13.1.3. B2; ⁴עולונון deest K4. Jmi. J6; ⁵עולונון J2. Pt4. H1. L2. Dh. — 4) J2.6.7. Flt. H1. P6.

12 1 2 3 4 5 6 7
 2. 8 9 10 11 12 13 14
 3. 15 16 17 18 19 20 21
 4. 22 23 24 25 26 27 28
 5. 29 30 31 32 33 34 35

13 1 2 3 4 5 6 7
 8. 8 9 10 11 12 13 14
 15. 15 16 17 18 19 20 21
 22. 22 23 24 25 26 27 28
 29. 29 30 31 32 33 34 35

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 13 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

14 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 13 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

15 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 13 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

L13.1.2; 11 deest K5; 11-12 Pt4. Mft. Jp1. K4. Jm1. — 5) Ja.6. K5. Pt4. Mft. Jp1. H1. L1.2; 11 deest K4.

13 1) Ja.6.7. K5.4. Jp1. H1. Jm1; 11 Pt4. Mft; 12 L13.1.2.3. K10. Dh1. O1.2. B2; 13 Pt6. — 2) Ja. Bra. L13.1. B2; 14 Pt4. Mft. Jp1. K4. H1. J7; 15 Pt4. K11. L2. O2; 16 K5. — 3) J2. K5.4. Pt4. Jp1. Jm1; 17 J6.7. L13.1.2. B2; 18 Mft; 19 H1. P6. — 4) in J2 sec. m. — 5) Mft. Jp1. K4. J6.7. H1. P6. L13.2. O2. B2; 20 Jm1; 21 Pt4; 22 J2; 23 K5; J2 schaltet nach diesem Wort 24 ein. — 6) Mft. Jp1. K4. J6.7. H1. Jm1. L13.1.2; 25 Ja. K5. Pt4. — 7) Pt4. Mft. Jp1. K4. Jm1; 26 L13.1.2. B2; 27 J2.6. K5. H1; 28 J7. K11. P6. L3; 29 Pt4. — 8) K5.4. Mft. Jp1. J6. H1; 30 J2. Pt4. — 9) K5; 31 J2. — 10) K5.4. Pt4. Mft. Jp1. P6. L2; 11 11 fügen an Pt4. Bra. J6.7. H1. K11. Lb2. Jm1. L13.1.3. Dh1; J2 defekt. — 11) Ja. K5. Mft; 12 Jp1. K4. J7. — 12) Mft. Jp1. J6. H1; 13 Ja. K5. Pt4. — 13) so Ja. K5.4. Mft. Jp1. Pt4 (sec. m.). J6.7. H1. K11. Jm1. L13.1.2 schalten

14 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 13 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

15 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
 13 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24

.. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..

24 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..

22 1) Parr. 22 und 23 auch in Kh. Ny. 5. — 2) Ja. 7. Mfr. Jpr. Fl. Fa. H. K. W.; K5. P14. — 3) alle, nur Jpr. Fl. Fa. — 4) Mfr. Jpr. Fl. Fa.; K4; Ja. K5; cf. Y. 52,1.
 23 1) aus Y. 33,10. — 2) Ja. K5. P14. L3; Fa; H. J6.7. P6. L13.1. — 3) K5.4. P14. Mfr.2. Jpr. Fl. J6. H. L13; Ja.7. — 4) Mfr.2. Fa. L13. — 5) aus Y. 36,6; Fa. J6. K. L13.1.2; P6 aus Fa korrigiert; Ja.7. K5.4. Mfr.2. Jpr. Fa. H. — 6) Ja.6.7. Mfr.2. Jpr. K4. H. L13; K5. P14. Fa. — 7) aus Y. 43,6. — 8) K5. P14; Ja. — 9) cf. Y. 3,24-25.
 24 1) Kap. 47 des Yasna wird hier repetiert. Ja. K5 citieren nur die erste Strophe. — 2) H. — 3) P14. K4; Jpr. Fl. — 4) P14. Jpr.; K4. Fl. — 5) Ja. K5.4. Mfr. Jpr.; P14. J6.7. H. — 6) Ja. K5. Mfr.

.. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..

69.

.. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..

70.

.. (ע. י. ס. א.) ..
 .. (ע. י. ס. א.) ..

Jpr; deest K4, steht aber weiter unten. — 7) Ja. K5.4. P14. Mfr.2. Jpr. Fl.; Ja. J6.7. H. P6. L13.2.3; Fa. L. O2. M2. — 8) Y. 4,26.

69.

1) cf. Y. 15,2. — 2) so K5 in Par. 3, Ja in Parr. 2 und 3 and in Par. 1, wo die Worte aus Versehen doppelt geschrieben sind, neben Fa, P14 immer Fa — 3) P14. Jpr. K4; Mfr.2; K5. Ja.6.7. Fl. H.
 1) Par. 2 ist zweimal, Par. 3 dreimal zu wiederholen.

70.

1) K5. Mfr.2; Jpr. Fl. K4; Ja. J6.7. P14. H. L13.1.2. — 2) deest Ja. — 3) Mfr.; Jpr. Fl. K4; Ja. J6.7. K5. P14. H. L13.1.2. — 4) Ja. P14. Mfr. Jpr.

5 ...
 6 ...
 7 ...
 8 ...

...
 9 ...

9.

...
 ...
 ...

5) Abschnitt 5-7 kehrt als Y. 60,8-10; 71,26-28, Abschnitt 5-8 als Y. 11,11-15; 52,5-8; 68,16-19 wieder. Viele Mss. wie J6. L13. Cr kürzen durch 3 ab. — 2) K5; ...
 6) 1) Pt4. J3.7. Mfi.2.3. K4.38. H1; ...
 7) 1) ...

— 5) J2. Mf3, ...
 8) 1) ...
 9) 1) Hier beginnt der Hóm Yasht (oder Hóm-stú, Hóm-stúto), der bis Y. 11,8 oder 15 reicht. Pt4 hat vor Abschnitt 9 in Pehl. die Überschrift ...

աւանդաբարս 11 աստեղծարարս աստեղծարարս 12 աստեղծարարս
:: 12

4 12 աստեղծարարս աստեղծարարս 13 աստեղծարարս
14 աստեղծարարս աստեղծարարս 15 աստեղծարարս
16 աստեղծարարս 17 աստեղծարարս 18 աստեղծարարս
19 աստեղծարարս 20 աստեղծարարս
:: 21 աստեղծարարս

5 աստեղծարարս 12 աստեղծարարս 13 աստեղծարարս
14 աստեղծարարս 15 աստեղծարարս 16 աստեղծարարս
17 աստեղծարարս 18 աստեղծարարս 19 աստեղծարարս
20 աստեղծարարս 21 աստեղծարարս 22 աստեղծարարս
23 աստեղծարարս 24 աստեղծարարս 25 աստեղծարարս
26 աստեղծարարս 27 աստեղծարարս 28 աստեղծարարս
29 աստեղծարարս 30 աստեղծարարս
31 աստեղծարարս 32 աստեղծարարս 33 աստեղծարարս
34 աստեղծարարս 35 աստեղծարարս 36 աստեղծարարս
37 աստեղծարարս 38 աստեղծարարս 39 աստեղծարարս
40 աստեղծարարս 41 աստեղծարարս 42 աստեղծարարս
43 աստեղծարարս 44 աստեղծարարս 45 աստեղծարարս
46 աստեղծարարս 47 աստեղծարարս 48 աստեղծարարս
49 աստեղծարարս 50 աստեղծարարս
51 աստեղծարարս 52 աստեղծարարս 53 աստեղծարարս
54 աստեղծարարս 55 աստեղծարարս 56 աստեղծարարս
57 աստեղծարարս 58 աստեղծարարս 59 աստեղծարարս
60 աստեղծարարս 61 աստեղծարարս 62 աստեղծարարս
63 աստեղծարարս 64 աստեղծարարս 65 աստեղծարարս
66 աստեղծարարս 67 աստեղծարարս 68 աստեղծարարս
69 աստեղծարարս 70 աստեղծարարս 71 աստեղծարարս
72 աստեղծարարս 73 աստեղծարարս 74 աստեղծարարս
75 աստեղծարարս 76 աստեղծարարս 77 աստեղծարարս
78 աստեղծարարս 79 աստեղծարարս 80 աստեղծարարս
81 աստեղծարարս 82 աստեղծարարս 83 աստեղծարարս
84 աստեղծարարս 85 աստեղծարարս 86 աստեղծարարս
87 աստեղծարարս 88 աստեղծարարս 89 աստեղծարարս
90 աստեղծարարս 91 աստեղծարարս 92 աստեղծարարս
93 աստեղծարարս 94 աստեղծարարս 95 աստեղծարարս
96 աստեղծարարս 97 աստեղծարարս 98 աստեղծարարս
99 աստեղծարարս 100 աստեղծարարս

— 5) Pt4; աստեղծարարս J2. K5.4. Mf2. Jp1 (աստեղծարարս
L1; աստեղծարարս Sr.2. Jp1. L2; աստեղծարարս Dh1;
աստեղծարարս J7; աստեղծարարս Hi. L13). — 6) 10 K4. — 7) J2.
Pt4. Jp1; աստեղծարարս K5 (S2). — 8) J2. Mf2. Jp1. K4.
Cr; աստեղծարարս Pt4 (Sr. Hi. J7. Dh1; աստեղծարարս Jp1); K5
hat աստեղծարարս in աստեղծարարս korrigiert oder umgekehrt (19 in
աստեղծարարս Bb1. S2). — 9) (աստեղծարարս) Dh1. L3; աստեղծարարս
M25. — 10) (11 Jp1). — 11) J2. Pt4 (Sr). Mf2; աստեղծարարս
K5. Jp1 (Jp1). K4 (Hi. J7. S2. O2. Bb1. L13.1.2). —
12) K5. Pt4. Jp1 (Sr); աստեղծարարս J2 (Hi. S2. Bb1. O2. Lr.2).
— 13) J2 (աստեղծարարս Sr).

4 1) J2. K5.4. Sr.2. Jp1 (O2. Bb1. Lr.2); 12 (Hi. J7);
so ursprünglich nach Pt4, aber hier C ausgestrichen; 13
M25. Cr (L3). — 2) K5 (Sr); 14 J2. — 3) Pt4; 15 աստեղծարարս
Mf2. Jp1 (Jp1). K4 (L2); 16 աստեղծարարս J2. K5. M25. Cr
(S2. Lr; 17 աստեղծարարս Sr).

5 1) J2. K5.4. Pt4. Mf2. Jp1 (Jp1. J6. Hi. L13.2; J7 hat
աստեղծարարս und աստեղծարարս); աստեղծարարս Cr (աստեղծարարս Sr.2. Bb1. Lr).
— 2) աստեղծարարս Mf2. — 3) K5; աստեղծարարս Pt4. Jp1; J2
erst աստեղծարարս. dann աստեղծարարս (Sr աստեղծարարս und zweimal
աստեղծարարս — 4) J2. K5.4. Pt4. Mf1. Jp1 (Jp1); աստեղծարարս Mf2
(11 աստեղծարարս Dh1; աստեղծարարս Sr; աստեղծարարս 100 S2); աստեղծարարս աստեղծարարս
M25. — 5) աստեղծարարս J2. K5. — 6) Y. 4,26.

38.

1) J2.3. K5.4.11. Sr.2. Mf1.2. Hi. L2; 12 Cr. Lr.3.
Dh1. O2. — 2) K5. Pt4. J3. Sr. Mf1. L2.3. Dh1; 13 աստեղծարարս J2.

38.

1 աստեղծարարս 12 աստեղծարարս 13 աստեղծարարս
14 աստեղծարարս 15 աստեղծարարս 16 աստեղծարարս
17 աստեղծարարս 18 աստեղծարարս 19 աստեղծարարս
20 աստեղծարարս 21 աստեղծարարս 22 աստեղծարարս
23 աստեղծարարս 24 աստեղծարարս 25 աստեղծարարս
26 աստեղծարարս 27 աստեղծարարս 28 աստեղծարարս
29 աստեղծարարս 30 աստեղծարարս
31 աստեղծարարս 32 աստեղծարարս 33 աստեղծարարս
34 աստեղծարարս 35 աստեղծարարս 36 աստեղծարարս
37 աստեղծարարս 38 աստեղծարարս 39 աստեղծարարս
40 աստեղծարարս 41 աստեղծարարս 42 աստեղծարարս
43 աստեղծարարս 44 աստեղծարարս 45 աստեղծարարս
46 աստեղծարարս 47 աստեղծարարս 48 աստեղծարարս
49 աստեղծարարս 50 աստեղծարարս
51 աստեղծարարս 52 աստեղծարարս 53 աստեղծարարս
54 աստեղծարարս 55 աստեղծարարս 56 աստեղծարարս
57 աստեղծարարս 58 աստեղծարարս 59 աստեղծարարս
60 աստեղծարարս 61 աստեղծարարս 62 աստեղծարարս
63 աստեղծարարս 64 աստեղծարարս 65 աստեղծարարս
66 աստեղծարարս 67 աստեղծարարս 68 աստեղծարարս
69 աստեղծարարս 70 աստեղծարարս 71 աստեղծարարս
72 աստեղծարարս 73 աստեղծարարս 74 աստեղծարարս
75 աստեղծարարս 76 աստեղծարարս 77 աստեղծարարս
78 աստեղծարարս 79 աստեղծարարս 80 աստեղծարարս
81 աստեղծարարս 82 աստեղծարարս 83 աստեղծարարս
84 աստեղծարարս 85 աստեղծարարս 86 աստեղծարարս
87 աստեղծարարս 88 աստեղծարարս 89 աստեղծարարս
90 աստեղծարարս 91 աստեղծարարս 92 աստեղծարարս
93 աստեղծարարս 94 աստեղծարարս 95 աստեղծարարս
96 աստեղծարարս 97 աստեղծարարս 98 աստեղծարարս
99 աստեղծարարս 100 աստեղծարարս

2 1) աստեղծարարս 12 աստեղծարարս 13 աստեղծարարս
14 աստեղծարարս 15 աստեղծարարս 16 աստեղծարարս
17 աստեղծարարս 18 աստեղծարարս 19 աստեղծարարս
20 աստեղծարարս 21 աստեղծարարս 22 աստեղծարարս
23 աստեղծարարս 24 աստեղծարարս 25 աստեղծարարս
26 աստեղծարարս 27 աստեղծարարս 28 աստեղծարարս
29 աստեղծարարս 30 աստեղծարարս 31 աստեղծարարս
32 աստեղծարարս 33 աստեղծարարս 34 աստեղծարարս
35 աստեղծարարս 36 աստեղծարարս 37 աստեղծարարս
38 աստեղծարարս 39 աստեղծարարս 40 աստեղծարարս
41 աստեղծարարս 42 աստեղծարարս 43 աստեղծարարս
44 աստեղծարարս 45 աստեղծարարս 46 աստեղծարարս
47 աստեղծարարս 48 աստեղծարարս 49 աստեղծարարս
50 աստեղծարարս 51 աստեղծարարս 52 աստեղծարարս
53 աստեղծարարս 54 աստեղծարարս 55 աստեղծարարս
56 աստեղծարարս 57 աստեղծարարս 58 աստեղծարարս
59 աստեղծարարս 60 աստեղծարարս 61 աստեղծարարս
62 աստեղծարարս 63 աստեղծարարս 64 աստեղծարարս
65 աստեղծարարս 66 աստեղծարարս 67 աստեղծարարս
68 աստեղծարարս 69 աստեղծարարս 70 աստեղծարարս
71 աստեղծարարս 72 աստեղծարարս 73 աստեղծարարս
74 աստեղծարարս 75 աստեղծարարս 76 աստեղծարարս
77 աստեղծարարս 78 աստեղծարարս 79 աստեղծարարս
80 աստեղծարարս 81 աստեղծարարս 82 աստեղծարարս
83 աստեղծարարս 84 աստեղծարարս 85 աստեղծարարս
86 աստեղծարարս 87 աստեղծարարս 88 աստեղծարարս
89 աստեղծարարս 90 աստեղծարարս 91 աստեղծարարս
92 աստեղծարարս 93 աստեղծարարս 94 աստեղծարարս
95 աստեղծարարս 96 աստեղծարարս 97 աստեղծարարս
98 աստեղծարարս 99 աստեղծարարս 100 աստեղծարարս

Hi. K11. S2; 12 աստեղծարարս J6.7. Mf2. K4. L13. Cr. — 3) 13
J2. K5; die übrigen 14 — 4) Mf1.2. Jp1. J6.7. Hi. L13.1.2.3;
15 աստեղծարարս Sr. J3. O1. K11. Cr. M25; 16 աստեղծարարս J2. K5. Pt4. —
5) K5.4. Pt4. Sr. J3.6.7. Mf1.2. Jp1. Hi. L13.1.2.3; 17 աստեղծարարս
J2. S2. — 6) Jp1. K4; 18 աստեղծարարս J2.3.6. Sr. Mf1.2. L13.1.2.3;
19 աստեղծարարս K5.11. Pt4. Hi. J7.

2 1) K5.11. Sr. J3. Mf1.2. L1.2; 2) աստեղծարարս J2; 3) աստեղծարարս
12 աստեղծարարս J6.7. Hi. L13. S2; 4) աստեղծարարս Pt4. Cr; 5) աստեղծարարս
13 աստեղծարարս Jp1. K4. — 2) Sr. Mf1.2. Jp1. K4. Cr. L2.3. Bb1.
Dh1. O2; 3) աստեղծարարս J2. K5. Pt4. Lr; 4) աստեղծարարս J3.4.7. Hi.
K11; 5) աստեղծարարս J6. L13. S2. — 3) աստեղծարարս Jp1. K4.11.
Hi. J7; in Mf1 ist * nach * radiert. — 4) K5. J3.7. Hi. L13;
14 աստեղծարարս K11; 15 աստեղծարարս J2. Pt4. Mf1.2. Jp1. K4. Cr. — 5) Pt4.
J3.6.7. Sr.2. Hi. K11. L13.1.2.3; 16 աստեղծարարս J2. K5.4. Mf1.2.
Jp1. — 6) 17 աստեղծարարս K4; 18 աստեղծարարս J3; 19 աստեղծարարս Cr. — 7) J2.3.6.7. K5.11.
Mf1.2. Hi. L13.1.2; 20 աստեղծարարս Pt4. P6. Cr. M25. Dh1; 21 աստեղծարարս Sr.
— 8) deest Jp1. — 9) Jp1. K4; so auch Mf1, aber * über der
Linie, darunter eine Rasur; 22 աստեղծարարս K5; 23 աստեղծարարս J2; 24 աստեղծարարս
13 J3; 25 աստեղծարարս Cr; 26 աստեղծարարս Mf2. J6.7. Hi. K11. Lb2.
L13.1.2.3. B2; 27 աստեղծարարս Sr; 28 աստեղծարարս Pt4.

3 1) Parr. 3-5 auch Y. 67,5-7; cf. auch Y. 63,3. — 2) Pt4.
J3. Sr. Mf2. Jp1. K4.11; 3) աստեղծարարս K5; 4) աստեղծարարս 12
J2; 5) աստեղծարարս Mf1; 6) աստեղծարարս Cr; 7) աստեղծարարս 11
Lr. O2. B2; 8) աստեղծարարս J6. Hi; 9) աստեղծարարս J7.
Lb2. M25. L13.2. — 3) J2.7; 10) աստեղծարարս S2. Lb2; 11) աստեղծարարս
Hi; 12) աստեղծարարս J6. L13. K11; 13) աստեղծարարս
Pt4. J3. M25; 14) աստեղծարարս Cr; 15) աստեղծարարս Mf1. Bb1; 16) աստեղծարարս

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...

1) J2.3.6.7. Pt4. Mfr.2. Jpr1. H1. L13. Sa2; ...
 2) Pt4. J3.6. S1. Mfr.2. Jpr1. K4; ...
 3) H1. J7. P6. L13.2. Sa2; ...
 4) J3; ...
 5) ...
 6) J2.3.6.7. K5. Pt4. Mfr. Jpr1. H1. L13.1; ...
 7) K5. J3.6.7. Sr. Mfr.2. Jpr1. H1. L13.1.2; ...
 8) O2. L3; ...
 9) ...
 10) J2.3. K5.4. Pt4. Mfr.2. Jpr1. L1.2.3; ...

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...

39.

1) ...
 2) ...

1) ...
 2) ...
 3) ...
 4) ...
 5) ...
 6) ...
 7) ...
 8) ...
 9) ...
 10) ...
 11) ...
 12) ...
 13) ...
 14) ...
 15) ...
 16) ...

39.

1) J2.3. K5.4.8.11. Mfr.2. Jpr1. Cr. L1.3; ...
 2) ...
 3) ...